

NEDERLANDS

MAXHUIS EN MAXKERK

Een lange historie

maxhaus
KATHOLISCHES STADTHAUS
IN DÜSSELDORF

Heinrich Heine

UIT HET BOEK „LE GRAND“

Over zijn schooltijd

„...ik ben weer een kind en speel met anderen kinderen op het kasteelplein in Düsseldorf aan de Rijn. ...Düsseldorf is een stad aan de Rijn, er wonen hier 16.000 mensen, en vele honderdduizend mensen liggen hier ook begraven. ...Ook de kleine Wilhelm ligt hier en dat is mijn schuld. We waren schoolmaatjes in het klooster van de **franciscanen** en speelden daar, waar tussen de stenen muren de Düssel stroomt en ik zei: „Wilhelm, haal eens dat katje uit het water, wat er net ingevallen is“ en vrolijk ging hij naar beneden op de plank, die over de Düssel lag, redde het katje uit het water, maar zichzelf viel erin en als men hem eruit haalde, was hij kletsnat en dood. Het katje heeft nog lang geleefd. ...

We moesten uit het hoofd leren ...de romeinse koningen, de jaartallen, de omina op im, de verba irregularia, Grieks, Hebreeuws, aardrijkskunde, duitse taal, hoofdrekenen – God, ik ben er nog duizelig van, alles moesten we van buiten leren. ...Ik had echter mijn nood met al die cijfers! Met het eigenlijke rekenen ging het nog moeilijker. ...Wat echter Latijn betreft, daar hebt u geen idee van, mevrouw, de verba irregularia – ze onderscheiden zich zo van de verbis regularibus, dat men daarbij nog meer slaag krijgt – ze zijn zo ontzettend moeilijk. In de donkeren booggangen van het **franciscaanse klooster**, vlak naast de schoolklas, hing toen een grote, gekruisigde Christus van grijs hout, een desolate afbeelding, die nu nog af en toe in mijn dromen verschijnt en die mij bedroefd aankijkt mit stijve, bloederige ogen – en voor deze afbeelding stond ik vaak en heb gebeden: O, u arme, ook gepijnigde God, als het u ook maar enigszins mogelijk is, zorg ervoor, dat ik de verba irregularia onthoud. ...

HISTORIE

Heden is het Maxhuis het centrum van de katholieke kerk in Düsseldorf. Maar wat was hier vroeger? Wat is de achtergrond van dit gebouw? Deze flyer geeft u een overzicht van de geschiedenis van het Maxhuis en de aangrenzende Maxkerk.

Vestiging van de orde der franciscanen en bouw van het eerste klooster

Na het einde van de Dertigjarige Oorlog ondersteunt hertog Wolfgang Wilhelm de vestiging van de franciscanen op de toendertijd nog niet bewoonde Citadelle, waar nu het Maxhuis is.

In het jaar **1661** werd het eerste kleine kloostergebouw voltooid. Als in **1666** voor de laatste keer een pestepidemie uitbreekt, zijn het ook de franciscanen, die de zieken verplegen. De eerste kerk naast het klooster wordt in **1668**, nog in laatgotische stijl, voltooid. De franciscanen beginnen in **1673** met een theologische onderwijsinstelling op het kloostergebied en in **1695** openen zij een school voor leken, eigenlijk de voorloper van de huidige Maxschool.

Kolonisatie der Citadelle

Vanaf **1685** drijft de beroemde keurvorst Jan Wellem - zelf een grote vriend van de franciscanen en een geregelde bezoeker van hun eucharistievieringen - de kolonisatie der Citadelle door royale privileges vooruit. Daarbij ontwikkelt zich de huidige Citadellstraße tot woonplaats van de burgerij, terwijl zich op de Schulstraße de adel neerliet. De franciscanen wijden zich traditioneel bij de steeds groeiende bevolking aan de zorg voor de armen en de zieken, evenals het onderrichten en preken in de muzikaal-plechtige liturgie.

Kloostervernieuwing en uitbreiding

Rond het jaar **1700** blijkt, dat de kerk en het klooster veel te klein zijn voor de toeloop van de intussen sterk gegroeide bevolking van Düsseldorf. Tevens zijn de gebouwen bouwvallig geworden. Daarom worden de bouw van een nieuwe kerk en de vernieuwing van het klooster beraamd. In het jaar **1737** vindt in de huidige kerk de eerste eucharistieviering plaats. Net zoals de oude kerk wordt ook het nieuwe kerkgebouw aan de hl. Antonius van Padua gewijd. De kloostervernieuwing en -uitbreiding worden in **1743** afgesloten. Het nieuwe klooster biedt accommodatie aan 36 franciscanen. Er is ook een sacristie, een ziekenafdeling en een brouwerij gehuisvest.

Vestiging van de orde der franciscanen en bouw van het eerste klooster

Kolonisatie der Citadelle

Kloostervernieuwing en uitbreiding

1650

1700

1750

Effecten van de secularisatie

In **1804** verandert de secularisatie ook in Düsseldorf volledig het kerkenlandschap. Grondstukspekulanten propageren de slooping van de kerk en het klooster, wat dankzij een storm van protest der düsseldorfer burger verhinderd wordt. Toch moeten de franciscanen de Citadelle verlaten, want de orden worden ontbonden. De monniken vinden nieuwe werkzaamheden als pastoor in diverse parochies van Düsseldorf of in het onderwijs.

In het jaar **1805** verleent paus Pius VII. de volmacht tot oprichting van de huidige parochie St. Maximilian - genoemd naar de beschermheer keurvorst Maximilian Joseph. In hetzelfde jaar wordt er in het vroegere klooster een lyceum opgericht. De vroegere refter der monniken – heden is het de Antoniuszaal van het Maxhuis - avanceerde tot gymnastiekzaal.

In de St. Maximilian-Kerk wordt de feestelijke kerkmuziek verder uitgeoefend. Van tijd tot tijd werken hier Mendelssohn-Bartholdy en Robert Schumann. Meer als 130 jaar geleden werd het gerenommeerde Maxkoor opgericht, wat heden tot een van de grootste katholieke koren van Duitsland telt.

Scholier Heinrich Heine

Van **1807 tot 1814** is de dichter en schrijver Heinrich Heine op deze school. Zijn herinneringen hieraan vindt men in zijn „Buch Le Grand“. In het kloostergebouw zijn er naast pastorie en scholen nu ook woningen. Franz Grashof, de „vader van de moderne duitse bouwkunde“ werd hier op **11.7.1826** geboren. Ook de gevangenispriester Friedrich Gerst, bekend en beroemd als rasechte originele Düsseldorfer onder de naam „pastoor Jäsch“, heeft een tijd lang in het vroegere kloostergebouw gewoond.

Effecten van de
secularisatie

Scholier
Heinrich Heine

1800

1850

1900

Tweede Wereldoorlog

Door de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog hebben de kerk en de kloostergebouwen zeer geleden. De pastoor, de koster en energieke leden van de kerkgemeenschap kunnen echter verhinderen, dat alles tot op de grond afbrandt. De Max-parochie kan de gebouwen verder zoals gewend gebruiken.

Verbouwing tot het hedendaagse Maxhuis

Vanaf **1999** zijn er plannen, om van het vroegere klooster een nieuw katholiek centrum in de stad te maken. Door archeologische vondsten duurt de verbouwing veel langer als gedacht: er worden b.v. oude fundamenteën herontdekt, gebeente van monniken, die eeuwen geleden hier op het kloostergebied begraven waren, moest geborgen en waardig herbegraven worden. Zelfs de Antoniuszaal was geruime tijd helemaal afgesloten - hier waren medewerkers van de monumentenzorg aan het werk. Op **22.9.2006** wordt het Maxhuis door kardinaal Joachim Meisner gewijd.

Maxhuis – het katholieke centrum van Düsseldorf

Heden is het Maxhuis een fascinerende plek midden in Düsseldorf met een moderne architectuur van onze eeuw. Er is een veelzijdig programma op het gebied van cultuur en geloof zoals ook de gastronomie. Naast een permanente historische tentoonstelling zijn er ook maandelijks historische rondleidingen in het Maxhuis.

Tweede
Wereldoorlog

1950

Verbouwing tot het
hedendaagse Maxhuis

2000

Maxhuis – het katholieke
centrum van Düsseldorf

Heute

maxhaus

Schulstraße 11
DE-40213 Düsseldorf
www.maxhaus.de
www.facebook.com/maxhaus.duesseldorf
Directie: Iris Müller-Nagel

Telefoon

02 11.90 10 250 Kantoor
02 11.90 10 252 Foyer

Bezoekuren

Di – Fr 11:00 – 20:00 uur (in de schoolvakanties tot 18.00 uur)
Za 11:00 – 18:00 uur
Het bistro in het Kloosterhof is dinsdags t/m zaterdag
van 11.00 tot 17.30 uur geopend.

St. Maximilian

Citadellstraße 2a
DE-40213 Düsseldorf
www.maxkirche.de